

Kịch tính trước thềm bầu cử tổng thống Philippines

Nguồn: Aries A. Arugay, “[The 2022 Philippine Elections: Like Father, like Daughter-te](#)”, Fulcrum, 17/11/2021.

Biên dịch: Phan Nguyên

Con trai của vị cựu độc tài Ferdinand Marcos và con gái của vị tổng thống dân túy đương nhiệm Rodrigo Duterte đang tìm cách củng cố quyền lực của liên minh giữa hai gia đình. Việc hình thành một liên minh giữa các “triều đại” này sẽ có những tác động đến bối cảnh chính trị của đất nước trong nhiều năm tới.

Trong gần một tuần, người dân Philippines đã chứng kiến sự hỗn loạn chính trị chưa từng thấy trong suốt lịch sử của nền dân chủ bầu cử ở nước mình. Màn kịch chính trị xoay quanh việc ai sẽ là ứng cử viên tổng thống đại diện chính quyền sắp mãn nhiệm của Tổng thống Rodrigo Duterte. Trong khi đảng chính thức của ông Duterte là PDP-Laban đã đăng ký được một thượng nghị sĩ đương nhiệm cho vị trí này, Ronald dela Rosa chỉ được coi là người giữ chỗ cho con gái ông, Thị trưởng thành phố Davao Sara Duterte.

Cuối cùng, Sara Duterte đã khiến tất cả mọi người, kể cả cha ruột bà, phải ngạc nhiên. Đầu tiên, bà chấm dứt mọi suy đoán bằng cách hủy bỏ cuộc đua tái cử chức thị trưởng Davao của mình. Sau đó, bà rút khỏi đảng Hugpong ng Pagbabago, một đảng khu vực có trụ sở tại Mindanao do chính bà thành lập. Nhưng thay vì tham gia PDP-Laban, bà đã chọn tham gia Đảng Dân chủ Lakas-Cơ đốc-Hồi giáo, một đảng liên kết với cựu tổng thống Gloria Arroyo. Trước sự thất vọng của cha mình, Sara Duterte đã chọn tranh cử với tư cách là ứng cử viên phó tổng thống trong liên danh với Ferdinand Marcos Jr., con trai của nhà độc tài quá cố của đất nước. Nhiều nhà quan sát suy đoán rằng Arroyo, người đang tranh cử một ghế trong Hạ viện, đã tạo dựng thành công liên minh giữa Marcos Jr. và Sara Duterte.

Người ta cho rằng Sara Duterte sẽ thay đổi lời hứa của mình và tìm kiếm một vị trí ở tầm quốc gia. Rốt cuộc, đây là một phần trong “bí kíp” của cha bà khi ông tranh cử tổng thống trong cuộc bầu cử năm 2016. Khi đó, Duterte đã từ chối tranh cử tổng thống cho đến ngày cuối cùng được luật bầu cử của đất nước cho phép. Thủ thuật này đã ngăn cản các ứng cử viên khác lập chiến lược cho các chiến dịch của họ nhằm chống lại Duterte.

Kế vị kiểu cha truyền con nối là một con đường dẫn đến quyền lực, bao gồm cả chức vụ tổng thống, và truyền thống này đã ăn sâu vào nền chính trị của đất nước. Nếu Marcos Jr đắc cử tổng thống, ông sẽ là người thứ ba theo bước cha mình giữ chức vụ đó, sau Gloria Arroyo và Benigno Simeon Aquino. Sara Duterte được cho là sẽ đi theo xu hướng này.

Tuy nhiên, Tổng thống Duterte đã tìm cách nâng cao một bước truyền thống này khi tìm cách đưa con gái kế vị mình ngay lập tức. Ông đã tìm cách nói giảm cho kế hoạch

này bằng cách tuyên bố rằng ông không muốn con gái mình phải chịu nỗi khổ cực khi trở thành tổng thống, và nói rằng vị trí tổng thống không phải là công việc dễ dàng dành cho phụ nữ. Thậm chí, năm ngoái còn có suy đoán rằng chính quyền của ông sẽ trình làng một liên danh hai cha con Sara Duterte và Rodrigo Duterte, trong đó ông Duterte sẽ tranh cử chức phó tổng thống.

Chính mối quan hệ gia đình này đã khiến Sara Duterte trở thành một ứng cử viên tổng thống mạnh. Xét cho cùng, quan hệ gia đình họ hàng chứ không phải hệ tư tưởng mới là sợi dây mạnh nhất gắn kết các chính trị gia Philippines với nhau. Kết quả các cuộc thăm dò hiện tại cho thấy Sara có khả năng sẽ giành được sự ủng hộ vững chắc của cử tri Mindanao, nơi chiếm gần 1/4 tổng số cử tri cả nước.

Nhưng tại sao Sara lại đồng ý đóng vai “kép phụ” cho Marcos Jr. khi bà có thể tranh cử vị trí tổng thống? Nhiều người tin rằng tuổi đời còn khá trẻ của bà (năm nay bà mới 43 tuổi) có nghĩa là bà vẫn có thể chạy đua cho chức tổng thống vào năm 2028. Trong khi đó, Marcos Jr. đang ở chặng cuối của sự nghiệp chính trị của mình. Sau khi thất cử chức phó tổng thống một cách đầy cay đắng hồi năm 2016, ông và những người trong “triều đại” của mình tin rằng năm 2022 là cơ hội cuối cùng để gia đình này quay trở lại đỉnh cao quyền lực chính trị.

Có một số bằng chứng cho thấy bản thân Sara không hài lòng với chính quyền của cha bà. Đôi khi, bà đã thể hiện một mức độ độc lập đối với cha mình bằng cách bất đồng với các quan chức trong nội các và chính đảng của cha bà. Trên thực tế, thái độ tiêu cực của bà đối với đảng của cha mình được nhiều người coi là dấu hiệu cho thấy bà có khả năng để thoát ra khỏi cái bóng của cha mình và thực hiện một mức độ tự chủ nhất định.

Mặc dù thiếu kinh nghiệm chính trị và chưa quen thuộc với chính trị quốc gia, dòng dõi gia đình và nền tảng ủng hộ chính trị của Sara Duterte khiến bà trở thành một đồng minh hấp dẫn của Marcos Jr., vì khu vực ảnh hưởng chính trị của họ mang tính bổ sung thay vì cạnh tranh với nhau. Với cơ sở vững chắc của Marcos Jr. ở khu vực miền Bắc (còn Sara Duterte mạnh ở miền Nam), liên danh của họ là liên danh đáng gờm nhất cho đến nay ở tầm quốc gia.

Tuy nhiên, kế hoạch hoàn hảo của vị con trai nhà cựu độc tài và con gái của vị tổng thống đương nhiệm đã nhanh chóng gặp thách thức. Dù là người đứng đầu liên minh chính trị từng bao gồm nhà Marcos và nhà Arroyo, nhưng ông Rodrigo Duterte rõ ràng đã không được tham khảo ý kiến về việc thành lập liên danh này.

Bị tước bỏ vai trò thiết lập ngại vàng, Duterte nhanh chóng phá bĩnh bằng cách đẩy cựu trợ lý chính của mình là Thượng nghị sĩ Bong Go ra tranh cử tổng thống. Trong một động thái chưa từng có tiền lệ, ông còn đe dọa sẽ tranh cử chức phó tổng thống để cạnh tranh với con gái mình. Nhưng ông đã thay đổi ý định và thay vào đó quyết định tranh cử một ghế thượng nghị sĩ trong cuộc bầu cử năm 2022. Đây là lần đầu tiên một tổng thống tranh cử chức thượng nghị sĩ sau nhiệm kỳ của mình. Nhiều người cho rằng ông có đủ đồng minh trong Thượng viện để giành chức chủ tịch Thượng viện. Về phần mình, Arroyo cũng sẽ tìm kiếm vị trí chủ tịch Hạ viện nếu bà được bầu vào viện này.

Tất cả những diễn biến này cho thấy một liên minh lỏng lẻo giữa các gia đình Duterte, Marcos và Arroyo. Nhưng nếu được thành lập, liên minh này sẽ duy trì sự kiểm soát vững chắc của mình đối với chính trường Philippines trong sáu năm nhiệm kỳ tổng thống tiếp theo và cả giai đoạn sau đó.

Nhưng suy đoán về một liên minh giữa ba gia đình này dường như hơi quá đà. Tổng thống Duterte đã thay đổi thái độ ủng hộ trước đây của mình đối với Marcos, nói rằng Marcos là một người ‘ủng hộ cộng sản’. Với việc Go và Marcos Jr cạnh tranh với nhau, người ta cho rằng khối cử tri đáng gờm từng do Tổng thống Duterte kiểm soát sẽ bị chia rẽ. Chiến thắng của Duterte vào năm 2016 có được là nhờ tổng số phiếu bầu của quê nhà Mindanao của ông và khối cử tri phía bắc vững chắc do nhà Marcos mang lại. Là ứng cử viên duy nhất có liên hệ với Tổng thống Duterte và do thiếu vắng những đối thủ nặng ký, Sara Duterte có thể có một con đường tương đối dễ dàng để giành được ghế phó tổng thống.

Một tác động rõ ràng của việc liên minh ủng hộ Duterte bị chia rẽ là sự cải thiện vị thế của phe đối lập, đặc biệt là Phó Tổng thống đương nhiệm Leni Robredo, người cũng đang tranh cử chức tổng thống. Mặc dù trước mắt vẫn sẽ là một chặng đường khó khăn đối với các ứng cử viên tự do và ủng hộ dân chủ, nhưng việc khối cử tri ủng hộ Duterte bị chia rẽ sẽ giúp cán cân nghiêng về phía có lợi cho họ hơn.

Các cuộc bầu cử vào tháng 5 năm 2022 mang lại cho cử tri một sự lựa chọn rõ ràng giữa việc duy trì chính phủ dân túy-độc tài do Duterte và các đồng minh của ông duy trì, và khôi phục nền chính trị đất nước theo hướng tự do-dân chủ hơn. Một quyết định cho tương lai của Philippines chưa bao giờ quan trọng hơn thế.

[Nghiên Cứu Biển Đông](#)